

Språk- og kunnskapsutviklende undervisning

Tilpasset opplæring og likeverdige muligheter

- I opplæringen skal mangfoldet i elevenes bakgrunn, forutsetninger, interesser og talenter møtes med et mangfold av utfordringer. Uavhengig av kjønn, alder, sosial, geografisk, kulturell eller språklig bakgrunn skal alle elever ha like gode muligheter til å utvikle seg gjennom arbeidet med fagene i et inkluderende læringsmiljø.

*(Læreplanverket for Kunnskapsløftet:
Prinsipper for opplæringen: 4-5)*

Særskild språkopplæring for elevar frå språklege minoritetar

Elevar i grunnskolen med anna morsmål enn norsk og samisk har rett til **særskild norskopplæring** til dei har tilstrekkeleg dugleik i norsk til å følgje den vanlege opplæringa i skolen. Om nødvendig har slike elevar også rett til **morsmålsopplæring, tospråkleg fagopplæring** eller begge delar

Opplæringslova § 2.8 (grunnskolen) og 3.12 (vgo)

Ulike tilnærminger til elever som strever med å følge den ordinære undervisningen

A:

Jeg klarer ikke tilpasse innenfor rammene av min undervisning.

De burde kanskje gått i en annen klasse?

B:

Jeg prøver å forenkle undervisningen (ord, tekster og oppgaver).

Senke kravene

C:

Jeg prøver hele tiden å finne nye måter å aktivisere elevene. For at de skal lære språket som er viktig i mitt fag, må jeg høre hva de tenker og vite hva de har fått med seg.

Høye krav, tilpasset støtte.

(etter Hajer & Meestringa 2014)

Det tar lang tid å lære andrespråk som redskap for faglæring

- Men det tar kortere tid når en arbeider med språket også i andre fag enn norsk.
- Derfor er det viktig at elevene får mulighet til å arbeide med språket *i alle fag* eller *på tvers av fag* (Bakken, 2007; Elizabeth Coelho, 2009).

Hva er språkutviklende undervisning?

- «en undervisning som retter seg inn mot de **faglige og språklige målene**, samt anvender en didaktikk som er **kontekstualisert**, fremmer aktiv deltakelse i **muntlig interaksjon** og **skrivning** og tilbyr **tilpasset støtte**»

(Hajer og Meestringa, 2014:7,
vår oversettelse og utheving)

Hvordan arbeide språk- og kunnskapsutviklende?

- Kontekstrik undervisning
 - tar utgangspunkt i elevenes forkunnskaper
 - bruker varierte tekster og medier
- Muntlig interaksjon
 - Varierte muntlige aktiviteter der alle elever får rike muligheter til å delta i samtale om noe faglig
- Språklig støtte (stillasbygging)

Stillasbygging - støtte

- Muntlig interaksjon
- Fokus på ordforråd
- Støtte på språk eleven kan
- Visualisering
- Lesing og skriving

Pedagogiske prinsipper for språkutviklende arbeid

- Sette tydelige mål, ikke senke kravene
- Jobbe med fag og språk parallelt
- Bruke elevenes forkunnskaper
- Bruke varierte og planlagte muntlige aktiviteter
- Knytte lesing, skriving og muntlighet sammen
- Gi språklig og faglig støtte på tilpasset nivå

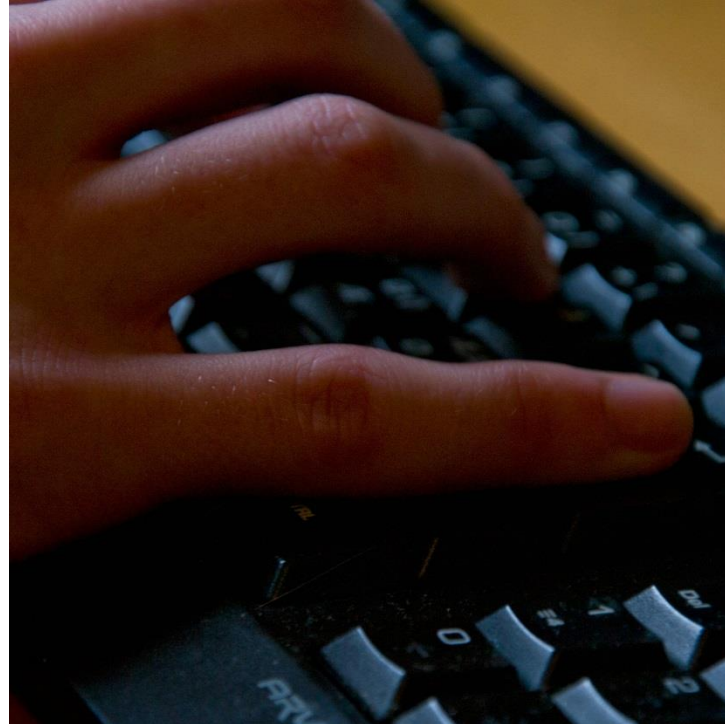
Hverdagsspråk

- Brukes i kontekst
- Basisordforråd
- Gjentakelser
- Uformelt språk
- Fraser og faste uttrykk
- Større aksept for feil

Fagspråk

- Dekontekstualisert
- Abstrakt
- Sjeldne ord
- Formelt språk
- Mindre aksept for feil
- Informasjonstetthet
- Mye bruk av grammatiske konstruksjoner som passiv og nominalisering

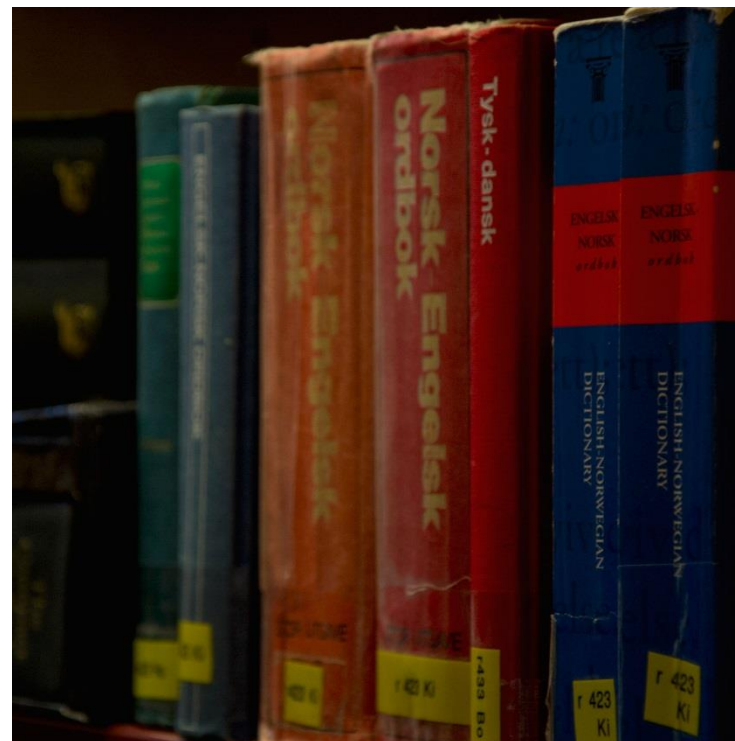

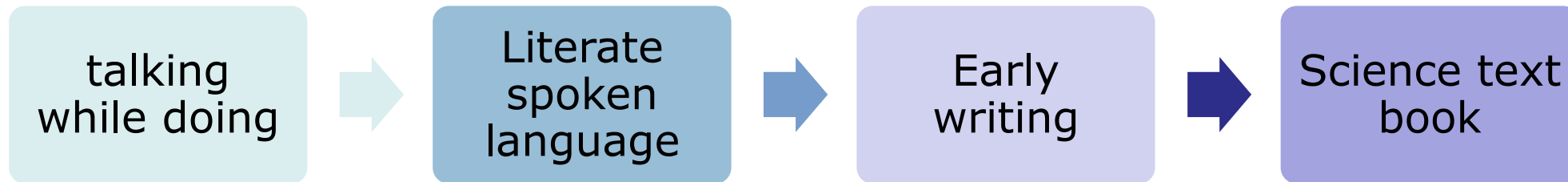
Fagspråk og hverdagsspråk

- Han avga forklaring
- Temaet skal opp til drøfting
- Et dokument ble utferdiget og forelagt meg til underskrift
- Han forklarte seg
- De skal drøfte temaet
- De laget et dokument som jeg måtte skrive under på

Ingen har fagspråket som sitt morsmål. Dette må læres av alle (Axelsson 2009, 150).

- «Bygge bro» mellom hverdagsspråk og fagspråk
- Hvert fag har sine språklige særtrekk og sine teksttyper

Se, den gjør sånn at de rører på seg. De festet seg ikke

Vi oppdaget at nålene festet seg på magneten.

Vårt eksperiment viste at magneter tiltrekker seg visse metaller.

Magnetisk tiltrekning inntreffer kun mellom ferromagnetiske materialer

(Jf. Gibbons 2002)

- I artikkelen «[Hverdagsspråk og fagspråk](#)» er det et eksempel på språklig støtte fra hverdagsspråk til fagspråk.
- Se [filmer](#) om språkutviklende undervisning i praksis.

